

S I S U K O R D

I Allikad

1. Apellatsioonikaebusest üldiselt.....1.
/Mõiste.Eeldused.Esitamiseks õigustatud
isikud. Esitamise kord.Vorm ja üldised
nõuded./
2. Sisulised nõuded.....11.
/Käskivad ja keelavad nõuded./
3. Käigutamist takistavad puudused.....19.
/Absoluutsed ja relatiivsed puudused./
4. Esitamise tähtaeg.....33.
/Üldreegel. Tähtaja seistamine ja
ennistamine./
5. Erakorraline apellatsioonikaebus.....52.
6. Vastuapellatsioonikaebus.....65.
7. Apellatsioonikaebusega ühinemise palve....79.
8. Lõppkokkuvõte.....86.

-- -- " -- --

ALLIKAD.

Kuna kehtiv Tsiviilkohtupidamise seadus on oma tervikus ex-Vene pärandus, milles Eesti seadusandlus on teinud ainult väiksemaid muudatusi, siis sellest olenevalt põhjeneb käesolev arutlus apellatsioonikaebusest niivõrd ex-Vene Senati seletustel ja vene juristide töödel, kui võrd seda seadust ei ole muudetud Eesti seadusandluse poolt ja niivõrd meie Riigikohus ei ole asunud seaduste tõlgendamisel uutele seisukohtadele.

Siinjuures on kasutatud järgmisi allikaid:

- A. Buldas, Tsiviilkohtupidamise seadus /Kodifitseeritud väljaanne/.
- " - Üldiseks teadmiseks avaldatud Riigikohtu 1920 - 1931 a. otsustes leiduvate seaduseseletuste kogu.
- " - Riigikohtu 1932 - 1938 a. otsustes leiduvate seaduseseletuste kogu.

T.Grünthal, Riigikohtu tsiviilosakonna otsuseid
1938

Riigikohtu otsused./Riigi Teataja lisa./

Riigi Teataja.

K.Annenkov, Opõõt kommentarija k ustavu graždanskago sudoproizvodstva.IV.

Prof.A.H.Golmsten, Učebnik russkago graždanskago sudoproizvodstva.

V.L.Isačenko, Graždanskii process.IV.

-- " --, Mirovoi sud.

Prof.K.Malõšev, Kurs graždanskago sudoproizvodstva. I.

A.Nolken, Ustav graždanskago sudoproizvodstva.

Prof.I.M.Tjutrjumov, Ustav graždanskago sudoproizvodstva. II.

Rešenija Graždanskago Kassacionnago Departamenta
Pravitelstvujuščago Senata.

APELLATSIOONIKAEBUSEST ÜLDISELT

Kohtute ülesandeks tsiviiltüli lahendamisel on tüli faktilise olukorra selgitamine ja sellele faktilisele olukorrale kehtivat seadust rakendades vastava otsuse tegemine, millega antakse vastus hagi avaldatud nõudmistele ja lahendatakse need poolte vahelised tsiviiõiguslikud vahekorrad, mis olid aluseks vaidlusele. Selline kohtuotsus võib aga vahel ka ekslikuks kujuneda. Kohus võib eksida faktilise olukorra selgitamisel või kehtiva seaduse tõlgendamisel, mis ei ole välditav ka kohtute parima rakingu, hoole ja erapooletuse juures. Samuti võib ekslik otsus oleneda võistja enese süüst või mõnest kohtust, kui ka võistjast olenevatust põhjusest, mis ei võimaldanud asja arutamisel faktilist olukorda õieti hinnata.

Oleks ebaõiglane, kui isik peaks ilmsüütult kannatama oma õiguste rikkumist mõne, temast mitteoleneva juhusliku asjaolu tõttu või kohtu

eksituse pärast, seepärast on seadusandlus võimaldanud esimese astme kohtuotsust kas kogu ulatuses, või osaliselt veel kord apellatsiooninstantsis sisulisele revideerimisele võtta, kui mõni asjaosalistest leiab, et kohtuotsusega on tema õigusi seaduse vastaselt rikutud. Selleks tuleb vastaval asjaosalisel esitada apellatsioonikaebus.

Apellatsioonikaebus on seega võistja palve teisele kohtu astmele esimese astme kohtuotsuse sisuliseks ümberotsustamiseks kas osaliselt või terves ulatuses, et sel teel kaebuse esitaja rikutud õigusi jälle jalule seada.

Kuna apellatsiooni menetluse eesmärgiks on asjaosalise esimese astme kohtuotsusega rikutud õiguste sisulise ümberotsustamisega jaluleseadmine, siis sellest järgneb, et apellatsioonikaebuse aluseks saab olla ainult esimese kohtuastme sisuline otsus, ja et see otsus peab kaebaja huvisid puudutama. Vene senati seletuse kohaselt tuleb lugeda sisuliseks kohtuotsuseks selline kohtu määrus, millega antakse vastus hagi esitatud nõudmistele ja lahendatakse pooltevahelised tsiviilõiguslikud vahekorrad, mis moodustasid hagi nõude

sisu, ehk teiste sõnadega, millega lahendatakse õiguse küsimus. Niisugune otsus kuulub edasikaebamisele apellatsiooni korras, kui seaduses ei ole tehtud selle kohta otsest erandit.*/ Siinjuures ei ole oluline, kas määrus on kohtu poolt avaldatud sisulise otsuse või erimääruse kujul, vaid määruse kvalifikatsioon oleneb selle sisust. Samuti ei ole oluline, kuidas kaebus on paluja poolt tituleeritud, vaid kaebuse määritlemine apellatsiooni- või erakaebuseks oleneb kaevatava kohtumääruse sisust.*/

Annenkov leiab, et ka kohtu määrust hagide se-
gangu tõttu hagi nõuete läbivaatamata jätmiseks
tuleb pidada niisuguseks kohtuotsuseks, mille peale
asjaosalistel on õigus apellatsiooni esitada,*/
kuid nagu Isačenko õieti tähendab, ei anta niisuguse
määrusega vastust õiguse küsimusele, ja kui
selliseid otsuseid lugeda sisulisteks otsusteks, ja

*/Vene sen.TKD ots.1872/543; 1867/419.

*/ -- -- -- 1881/121; 1873/1531.

*/K.Annenkov, Opõt komment.k ustavu gražd.
sudoproizvodstva, IV, lhk.337.

Y. D. Isačenko, Graždanskii process IV, lhk. 301.

siis kujuneks niisugune olukord, et apellatsioonin-
stants peaks arutama ka niisuguseid sisulisi
küsimusi, mis esimeses kohtu astmes üldse aruta-
misel ei ole olnud. See oleks aga TKS § 12 toodud
põhimõtte rikkumine.'/

Kuid nagu apellatsiooninõiguse otstarbest järeldub,
ei ole asjaosaline õigustatud mitte iga sisulise
otsuse peale apellatsioonikaebust esitama, vaid
ainult niisuguste peale, millega tema õigusi või
õiguslikku huvi puudutatakse. Kui kohtuotsus on
tehtud terves ulatuses asjaosalise kasuks, siis
ei ole niisugusel juhul õiguseriket olemas, jär-
jelikult ei saa ka selle ennistamist olla. Kui
aga kohtuotsus on osaliseltki tehtud antud asja-
osalise kahjuks, kas hagipalve osalise rahulda-
misega või rahuldamata jätmisega, siis tekib ka
apellatsiooninõiguse. Samuti ei anna apellatsioonin-
õigust see asjaolu, kui kohtuotsus on tehtud asja-
osalise kasuks terves ulatuses, kuid otsuse motii-
vid on asjaosalise arvates valed, sest nagu prof.
Engelman ütleb, ei astu kohtu kaalutlused seaduse-

jõusse, seepärast võib apellatsioonisiisuks olla ainult resolutsiooni muutmise nõue, mis üksi võib võistja õigusi rikkuda.'/

Apellatsioonikaebuse esitamise õigus on TKS §743 kohaselt võistjatel. Apellatsioonioõiguslike võistjate all tuleb siin mõista kõiki neid asjaosalisi, kes võtsid osa protsessist kas pooltena või kolmandate isikutena kohtu esimeses astmes, kui ainult kohtuotsus nende õiguslikku huvi kahjustab.

Kolmandate isikute apellatsioonioõiguse ulatus on olenev sellest, kas kolmas isik esineb protsessis peasekkujana, kõrvalsekkujana või kaasatõmmatud kolmanda isikuna. Kuna iseseisva nõudega esineva peasekkujana saab kolmas isik asjasse astuda ainult kohtu esimeses astmes, sest et vastasel korral saaks kaheastmelise sisulise arutuse põhimõtte rikutud, nagu seda Vene senat on seletanud,'/ siis järjekult ei saa niisugune isik sel puhul apellatsioonikaebust esitada, kui ta ei ole asjast

'/Prof. I. L. Engelman, "Kurs russk. gražd. sud.", lhk. 386.

'/Vene Sen. TKD ots. 1876/83; 264.

osa võtnud juba kohtu esimeses astmes. Samuti ei ole mõeldav apellatsioonikaebuse esitamine alles apellatsiooni astmes kaasatõmmatud kolmanda isiku poolt. Küll on aga TKS §663 kohaselt niisugustel kolmandatel isikutel, kellel on juriidiline huvi, et asi otsustatakse ühe protsessija kasuks, õigus kõrvalsekkujana kas hageja või kostja poolel asjasse astuda igas selle seisundis. Järjekult võib selline kõrvalsekkuja apellatsioonikaebust esitada ka siis, kui ta ei võtnud osa protsessist kohtu esimeses astmes ja kuigi teised asjast osavõtnud isikud on alistunud sellele kohtuotsusele, nagu seda Riigikohus on seletanud.*/ Siinjuures tuleb aga silmas pidada, et niihästi kõrvalsekkujate, kui ka kaasatõmmatud kolmandate isikute apellatsioonikaebused ei või olla vastolus selle protsessija taotluste ja vaietetega, kelle poolele nimetatud isikud protsessis on asunud, kuna asja arutatakse edasi ikkagi esialgsete poolte vahel, keda kolmandad isikud ei saa asendada. Nii ei saa juhul, kui kostja

*/Riigikohtu tsiv.osak.toim.nr.45, 1936.a.

nõude õigeks võtab, kostja poolel protsessist osavõttev kolmas isik selle vastu vaielda'/. Küll on aga hagejast ja kostjast olenematu peasekkuja apellatsioonikaebus, olles täiesti iseseisev.

Peale nimetatud isikute on apellatsiooni esitamise õigus ka võistjate õigusjärglastel, kellele on kandunud üle protsessist osavõttnu õigused ja kes seetõttu on õigustatud kaitsma neile ülekandunud õigusi kõikide õigusepärandajal kasutada olnud abinõudega, samuti teovõimetute võistjate eestkostjatel ja hooldajatel, sellele vaatamata, kas nad esinesid esimese astme kohtus, või mitte, ja kas esindamise vajadus oli juba esimese astme menetluse kestel olemas, või tekkis see alles hiljem.

Igal juhul on aga apellatsiooniõiguse tekkimiseks vajalik, et kaevatava kohtuotsusega oleks edasikaebaja õigusi või õiguslikku huvi kahjustatud. Selline õigusliku huvi kahjustamine võib näiteks seista ka ainult selles, et kohus tunnustab nõude, mille kostja palus tühiseks tunnustada, ainult enneaegseks.

Apellatsioonide esitamise õigus kuulub apellatsioonide tähtsajate möödumisega või kui asjaosalised TKS §892 kohaselt kohtule avaldavad, et rahulduvad kohtuotsusega ega soovi esitada apellatsioonikaebust. Ei põhjusta aga apellatsioonide õiguse lõppemist muud asjaolud, nagu näiteks hageja poolt täitelehe välja võtmine, tema kasuks tehtud osas esimese astme kohtu otsuse sooritamiseks, või voliniku heameele avaldus kohtuotsuse kohta."/

Apellatsioonikaebus esitatakse sellele kohtule, kelle otsuse peale kaevatakse /TKS §§164 ja 744/, kuid adresseeritakse apellatsioonide instantsi nimele. Seaduse eesmärgiks on sellega asjaajamist lihtsustada, kuna kogu asjatoimetus jääb kuni apellatsioonikaebusele käigu andmiseni esimese astme kohtusse, mispärast sel puhul, kui apellatsioonikaebused otse apellatsioonide instantsile esitatakse, sellest asjatut kirjavahetust tekkiks, Seepärast

"/Vene Sen.TKD ots.1869/676

"/ -- " -- 1871/232.

asub Isačenko seisukohale, et otse apellatsioonikohtule esitatud apellatsioonikaebus tuleb tagastada, kui mitte määratud korras esitatud kaebus.'/
 Esitamine võib sündida kas isiklikult, voliniku kaudu, või posti teel. Ei ole aga lubatav telegraafi teel või suusõnaline apellatsioonikaebuse esitamine, nagu seda juba Vene Senat on seletanud.'/
 Ühe kohtuotsuse peale võib üks võistja ainult ühe apellatsioonikaebuse esitada, kuid teisest küljest saab ühes apellatsioonikaebuses ka ainult ühe kohtuotsuse ümberotsustamist paluda.'''/
 Järjekuldselt kui keegi juba esitatud apellatsioonikaebusele veel teise samas asjas lisaks esitab, siis jäetakse see teine apellatsioonikaebus läbivaatamata. Seaduse eesmärgiks on hoiduda neist vastaspoolt asjatult raskesse seisukorda asetavaist asjaoludest, mis võivad tekkida siis,

'/V.L. Isačenko, 'Gražd. process' IV, lhk. 308.

'/'/Vene Sen. TKD ots. 1869/389; 1892/95.

'''/ -- '' -- 1872/107jt. 1876/128 j.t.

kui apellatsioonikaebust järjest uuendatakse.

Apellatsioonikaebused peavad vastama peale nende kohta eriliselt üles seatud sisuliste ja formaalsete nõuete, mis allpool üksikasjalisema vaatluse alla tulevad, veel kohtuasutustele antavate paberite jaoks üldiselt ettenähtud nõuetele. Nii tuleb siin näidata, kellele ja kelle poolt apellatsioonikaebus esitatakse ning samuti selles sisalduva nõude hind. Kaebus peab olema selle esitaja poolt allakirjutatud ja juhul, kui esitajaks on volinik, siis tuleb näidata ka volitaja. Volinikul peab olema volituses näidatud, et ta on volitatud apellatsioonikohtus esinema. Allakirjutamata apellatsioonikaebus jäetakse läbivaatamata, samuti niisugune allakirjutamatult sisseantud apellatsioonikaebus, millele on allakirjutatud alles pärast edasikabamise tähtaja möödumist.*/

*/Riigikohtu tsiv.osak.toim.nr.104,1921.a.

Apellatsioonikaebus peab olema koostatud eestikeeles ja selge ning kergesti loetava kirjaga, kusjuures pliiatsikiri ei ole lubatav.*/

Seaduse eeskirja apellatsioonikaebuse sisu
*/ Riigiteataja nr.106,1938.a.,art.933.
kohta on kaheksagused. Ühed neist määravad, mida
peab Riigikohtu ringkiri kohtu asutistele kohtu-
tele esitatavate ja kohtutes koostatavate
paberite loetavuse kohta. Alus KS §146.
selle v Riigikohtu üldkogu ettekirjutis. ei või.
Palvekirjade, dokumentide ja igasuguste
kirjalikkude tõendite vastuvõtmisel valvata,
et need oleksid koostatud selge ja kergesti
apell loetava kirjaga, mitte sallida pliiatsiga
kirjutatud palvete ja ärakirjade esitamist.
lõikes ja §745. Jaoskonnakohtuniku otsuste peale
edasikaebamist käsitleva TKS §163 kohaselt peab
apellatsioonikaebuses olema toodud põhjendused,
miks peab edasikaebaja tehtut otsust ebaõigeks.
Ringkonnakohtu otsuste peale antavat apellatsi-
onikaebust käsitlev TKS §745 seab aga juba ük-
sikasjalisemad nõuded selle kohta üles. Sellele
vastavalt peab apellatsioonikaebuses olema näi-
datud: kas kaebus esitatakse terve otsuse, või
selle osa kohta, milliste asjaoludega ja seaduse
sätetega tahetakse otsust ümber lükata, mida
kaebaja taotleb ja edasikaebaja elukoht.

SISULISED NÕUDED

Seaduse eeskirja apellatsioonikaebuse sisu kohta on kahesugused. Ühed neist määravad, mida peab apellatsioonikaebus sisaldama, kuna teised selle vastu näitavad, mida see sisaldada ei või.

Eeskirjad selle kohta, mida peab sisaldama apellatsioonikaebus, on toodud TKS § 163 esimeses lõikes ja §745. Jaoskonnakohtuniku otsuste peale edasikaebamist käsitleva TKS §163 kohaselt peab apellatsioonikaebuses olema toodud põhjendused, miks peab edasikaebaja tehtut otsust ebaõigeks. Ringkonnakohtu otsuste peale antavat apellatsioonikaebust käsitlev TKS §745 seab aga juba üksikasjalisemad nõuded selle kohta üles. Sellele vastavalt peab apellatsioonikaebuses olema näidatud: kas kaebus esitatakse terve otsuse, või selle osa kohta, milliste asjaoludega ja seaduse sätetega tahetakse otsust ümber lükata, mida kaebaja taotleb ja edasikaebaja elukoht.

Seaduses ei ole aga näidatud, millised tagajärjed on nimetatud nõuete mittetäitmisel. Kuna apellatsioonikaebuse tagastamist ja seistamist põhjustavad puudused on loetletud TKS §§ 164², 164³, 755 ja 756, ja et nimetatud paragrahvides ei ole ühegi eelnimetatud nõude täitmata jätmist takistava puudusena nimetatud, siis tuleb sellest järeldada, et nende nõuete täitmatajätmine ei saa olla põhjuseks apellatsioonikaebuse tagastamiseks ega seistamiseks. Samuti ei saa siin ka kaebuse läbivaatamata jätmine kõne alla tulla, kuna selleks, et selgitada, kas kaebus on antud kogu otsuse või ainult osa peale, milliste asjaoludega või seaduse sätetega tahetakse otsust ümber lükata ja milles seisab kaebaja taotlus, peab kohus juba asja sisusse tungima. Järjekult kuulub selline apellatsioonikaebus ikkagi sisulisele läbivaatamisele apellatsiooni instantsis.

Nagu seadusandlikes motiivides TKS §745 kohta on tähendatud, on tahetud edasikaebajale kohustuslikuks teha ainult niisuguste andmete esitamine

ilma milleta oleks raskusi kaebuse teatavaks tegemiseks vastapoollele või selle enese lahendamisel, s.o. millede puudumisel ei oleks arusaadav, mida edasikaebaja soovib."/

Vastavalt on ka Vene Senat seletanud, et tuleb võtta läbivaatamisele apellatsioonikaebusena ka niisugused palved, kus on vaid üldsõnaliselt palutud ~~§§§§§§§§~~ "apellatsioonikorras asja läbi vaadata", või kus ei ole toodud palvepunkti jne."/ Samale seisukohale on ka Riigikohus asunud, seletades, et põhjenduste ülesandmata jätmine apellatsioonikaebuses ei kuulu §164²⁻³ järgi nende puuduste hulka, mille tagajärjel kaebus tagasi saadetakse või seisma pannakse, vaid teise astme kohus on kohustatud ka sellise põhjendamata jäetud edasikaebuse läbivaatama.'"/

Niisugune vabadus apellatsioonikaebuse sisu suhtes on võimalik ainult seetõttu, et edasikaebuse

'/Prof.Tjutrjumov, 'Ustav gražd.sud.', lhk.1374.

'/Vene Sen.TKD otsused 1875/550;1869/478; jne.

'"/Riigikoht.tsiv.osak.toim.nr.96,1922.a.

bajal on järgneva menetluse vältel võimalik kaebuses esinenud puudusi igal ajal täiendada, kuna ta on seaduse järele õigustatud asja sisuliselt arutavates kohtutes kuni protsessi lõpuni uusi põhjendusi tooma ja uutele tõendustele viitama.

Seaduse eeskirjad selle kohta, mida ei tohi sisaldada apellatsioonikaebus, on toodud TKS §163 esimeses lõikes ja §747. Nimetatud paragrahvide kohaselt on keelatud apellatsioonikaebuses uute nõudmiste esitamine.

Nagu seadusandlikest motiividest TKS §747 kohta nähtub, on selle seaduse sätte eesmärgiks kindlustada TKS-us maksvat põhimõtet, mille kohaselt igat tsiviiltüli võib sisuliselt arutada kahes kohtuastmes, kusjuures asi ei kuulu sisulisele arutamisele kõrgemas astmes enne, kui see ei ole alamas astmes juba otsustatud. Kui apellatsioonikaebusega oleks võimaldatud uusi nõudmisi esitada, siis sellega oleks tekkinud olukord, et apellatsioonikaebuses esmakordselt avaldatud nõudmised kuuluksid

sisulisele arutamisele ainult ühes kohtu astmes, ja nimelt apellatsiooninstantsis. Sellega aga oleks apellatsioonaste koormatud temale ebaomase tööga ja vastaspoolelt oleks võetud võimalus asja teistkordset sisulist arutamist nõuda.

Tekkib küsimus, millised nõudmised tuleb pidada uuteks nõudmisteks. Selle kohta on Vene Senat seletanud, et tuleb pidada uuteks nõudmisteks kõiki neid edasikaebaja poolt apellatsioonikaebuses esitatud õiguste taotusi, milliseid ei ole esimeses kohtuastmes haigetud^{1/}. See on ka arusaadav, kuna kohus arutab asja sisuliselt vaid hagipalves ja vastuhagis esitatud nõudmiste piirides. Ei ole aga kostja esimeses astmes vastuhagi esitanud, siis võib ta apellatsioonikaebuses ainult hageja nõudmiste tagajärjeta jätmist paluda, milline palve oma olemuselt ei ole midagi muud, kui vastuväide.

Kuid mitte kõik apellatsioonikaebuses esmakordselt

^{1/}Vene Sen. TKD ots. 1875/182.

esitatud nõudmised ei tule lugeda seadusega keelatud uuteks nõudmisteks. Nii ei tule TKS §747 kohaselt lugeda uuteks nõudmisteks, kui edasi-kaebaja nõuab vaidlusaluse asja juurdekasvu, või kohtumenetluse vältel kasvanud protsente, või nõuab hagi esemeks oleva võõrandatud või äratarvitatud vara väärtust. Nagu nähtub seadusandlikest motiividest TKS §747 juurde, on eelnimetatud nõudmiste esmakordne esitamine apellatsioonikaebuses lubatud seepärast, et selliste uute nõudmistega ei muutu tegelikult hagi alus ega sisu oma olemuselt, kuna niisugused nõudmised tekkivad vahetult hagipalves esitatud nõudmistest ja oma otsese ühenduse tõttu tüli sisuga ei olegi lahendatavad lahus viimasest'/. Nii näit~~uks~~eks ei tule sellekohaselt pidada lubamatuks uueks nõudmiseks apellatsioonikaebuses esmakordselt esitatud kohtukulude nõuet.

Samuti ei keela seadus ka esimeses kohtuastmes

 ' /Pof. Tjutrjumov, 'Ustav gražd. sudopr.' lhk. 1376.

tõstetud nõudmiste toetamist apellatsioonikohtus uute põhjendite abil, nagu seda Riigikohus on seletanud.'/ Samal seisukohal asus ka Vene Senat, kelle seletuste kohaselt on apellatsioonikaebuses lubatud esmakordselt esitada uusi dokumente, tõendeid, põhjendusi ja vastuväiteid, paluda varem mitte näidatud seaduste kohaldamist ja uute tunnistajate ülekuulamist.'/'

Millised tagajärjed on apellatsioonikaebuses uute nõudmiste esitamisel, seda ei ole seaduses näidatud. Kuna TKS §§ 164², 164³, 755 ja 756 toodud kaebuse käigutamist takistavate puuduste loetluses ei ole ettenähtud uute nõudmiste esitamise keeldu, siis järjekult ei põhjusta selliste nõudmiste apellatsioonikaebusesse asetamine kaebuse tagastamist ega seistamist, vaid esimeseastme kohus peab niisuguse kaebuse ikkagi vastu võtma ja apellatsiooni instantsile esitama,

'/Riigikohtu ts.osak.toimik nr.41,1921.a.

'/Vene Sen.TKD ots.1875/139;1878/155;861 jne.

kellest siis oleneb uute nõudmiste läbivaatamata jätmine.

Kohtu poolt uute nõudmiste vastuvõtmine või lubatud nõudmiste tagasilükkamine on seaduse rikkumisena või selle valesti tõlgitsemisena kassatsiooni põhjuseks.

KÄIGUTAMIST TAKISTAVAD PUUDUSED

Kohtuliku asja arutamise huvides on seadus- andluse poolt püstitatud teatud kindlad nõuded, millistele peab vastama iga apellatsioonikaebus ja milliste eeskirjade täitmise järele peab juba esimeseastme kohus kaebuse vastuvõtmisel valvama, puudulikule kaebusele käiku mitte andes. Puudused, milliste olemasoleku korral esimese- astme kohus apellatsioonikaebusele ei saa käiku anda, on kahesugused - absoluutsed ja relatiiv- sed. Absoluutsed puudused loetakse nii olulis- teks, et nende puhul kaebus üldse tagastatakse, kuna relatiivsete puuduste, kui vähem oluliste puhul, kaebus ainult seistatakse, kusjuures edasikaebajale antakse teatud tähtaeg nende puuduste kõrvaldamiseks, ja alles siis, kui kaebaja antud tähtaja jooksul ei ole neid puu- dusi kõrvaldanud, tagastatakse selline apellat-

sioonikaebus.

Absoluutsed puudused, on toodud TKS §164² ja 755. Nimetatud paragrahvide kohaselt apellatsioonikaebus kuulub tagastamisele kohtumäärusega, kui kaebus on esitatud tähtaja möödumisel, või kui kaebus esitatakse voliniku poolt, kellel ei ole volitust apellatsioonikaebuse esitamiseks.

Tähtaja möödumisega kaotab võistja üldse apellatsiooniõiguse, ja ainult seaduses ettenähtud erandjuhtudel on võimalik seda õigust ennistada. Siinjuures tuleb tähtaja arvutamisel muidugu arvestada selle korraga, millisest päevast tuleb teatud juhul selle tähtaja kulgemist arvutada ja kas otsus pidi väljakuulutatama selleks määratud päeval, ärakirja kättesaatmisega või kuulutamise Riigi Teatajas ja era ajalehes.

Kunas lugeda volinik mittevolitatuks TKS §§ 164² ja 755 ettenähtud tagajärgedega, ^{selle kohta} on Vene Senat seletanud, et ainult siis, kui kohtul

puudub igasugune alus eeldamiseks, et kaebuse esitajal on volitus olemas, kuulub apellatsioonikaebus esimeseastme kohtu poolt tagastamisele.*/ Seega on tagastamise põhjuseks, kui kaebuse esitajal puudub üldse volitus selle esitamiseks, või kui see volitus ei ole seaduse nõuete kohaselt valmistatud, või kui volinikul puudub üldse õigus olla teiste asjade ajajaks. Kui aga seaduspärase volitusega isikul, kes on küll õigustatud teiste asju ajama, kuid kellel ei ole õigust olla volinikuks selles apellatsiooni instantsis"/, või kui voliniko olemasolevat volitust ühes apellatsioonikaebusega ei esita, selle olemasolu aga teisisti tõendab /näiteks volituse ära kirja esitamisega/, siis niisugusel juhul ei saa esimeseastme kohus kaebust tagastada, vaid siin jääb juba apellatsiooni instantsi

 */Vene Sen.TKD ots.1872/45.

"/ -- " -- 1879/49

otsustada, kas volinik on seadusepärane, või mitte.*/

Kuna seaduses on apellatsioonikaebuse tagastamine ettenähtud ainult TKS §§ 164² ja 755, ning Vene Senati seletuse kohaselt nimetatud paragrahvide kohaldamine ei ole lubatav ühelgi muul juhul peale nendes täpselt näidatud juhtude **/, siis ei saa esimeseastme kohus ühegi muu puuduse korral apellatsioonikaebust tagastada, vaid need puudused võivad põhjustada ainult kaebuse seistamist või läbivaatamata jätmist.

*/ Vene Sen.TKD ots. 1879/49.

**/ -- " -- 1881/169; 1877/247.

Relatiivsed puudused, s.o. niisugused puudused, milliste olemasoleku korral esimese astme kohus on kohustatud kaebuse seistama, on toodud TKS §§ 164³ ja 756. Nimetatud seadusesätete kohaselt apellatsioonikaebus seistatakse kaebajale kuulutatud erimäärusega juhul, kui kaebusele ei ole juurde lisatud kohtumakse või vastaval arvul apellatsioonikaebuse ära kirju. Nimetatud puuduste korral määratakse kaebajale nende puuduste kõrvaldamiseks tähtaeg, mitte rohkem kui apellatsiooni tähtaja lõppemiseni, kui seda on aga vähem kui seitse päeva, siis seitsme päeva, arvates kohtu erimääruse kuulutamisest kaebajale.

Nagu eeltoodust nähtub, on relatiivsed puudused kahte liiki - puudused kaebusega seoses olevate maksude alal ja ära kirjade puudumine.

Kohtumaksud, mis tulevad apellatsioonikaebusele juurde lisada on 1. tempelmaks ja 2. kohtulõiv. Tempelmaksu seaduse kohaselt kuulub apellatsioonikaebus tempelmaksustamisele 60 sendi

suuruselt igalt selle poognalt, ja kaebuse lisad - 20 senti poognalt, kusjuures siis, kui üks lisa on suurem kui neli poognat, võetakse igalt järgmiselt poognalt temepalmaksu 10 senti. Apellatsioonikaebuse ärakirjad vastaspoole jaoks samuti ka selle lisad on aga temepalmaksust vabad.

Kohtulõivu tuleb apellatsioonikaebuselt tasuda TKS § 848 kohaselt kaebuses esitatud rahaliselt hinnatava nõudmise puhul järgmiselt: kuni 1000 kroonini - 3% nõudmise suuruselt, üle 1000 krooni oleva osa pealt kuni 10.000 kroonini - $2\frac{1}{2}$ % ja kui nõudmise suurus ületab 10.000 krooni, siis esimese 10000 krooni pealt 255 kr. kuna ülejääva summa pealt 2%. Siinjuures ei tule TKS § 851 kohaselt aga mitte esialgse hagi hinnaga arvestada, vaid selle tegeliku nõudmise suurusega, mis apellatsioonikaebuses on esitatud. Rahaliselt mittehinnatavais asjus tuleb kohtulõivuna arvestada see summa, kui suur oli selles

asjas kohtulõiv esimese astme kohtumääruse kohaselt kohtu esimeses astmes.

TKS § 200⁴ kohaselt on aga niisugused nõudmised, mille hind ei ületa 10 krooni, kohtumaksudest vabastatud. Samuti on vabastatud kohtumaksudest antud asjas vaesusõigust kasutavate isikute poolt ja riigi- ning omavalitsuse asutuste poolt esitatavad apellatsioonikaebused.

Peale maksualaliste puuduste kuulub apellatsioonikaebus seistamisele, kui kaebusele ei ole juurde lisatud vastaval arvul apellatsioonikaebuse ära kirju. TKS §§ 164 ja 746 kohaselt tuleb apellatsioonikaebusele lisada juurde ära kirjad vastavalt isikute arvule, kelle õiguste vastu vaieldakse, või nagu §746 on öeldud, kellega edasikaebaja oli vaidluses kohtuotsuse tegemise ajal.

Seaduse eesmärgiks nimetatud nõude püstitamisel on informeerida apellatsioonikaebuse ära kirja kaudu isikuid, nende õiguste vastu tõstetud vaidlusest ja selle põhjendustest,

et nad teaksid oma õiguste tõendamiseks ja kaitseks vastavaid samme astu/da. Seda seaduse eesmärki silmas pidades on arusaadav, et ära kirju tuleb esitada iga isiku jaoks, kelle vastu apellatsioonikaebus esitatakse. Kui vastaspoolel oleva isiku surma korral on tema asemele astunud tema õigusjärglased, siis Vene Senati seletuse kohaselt tuleb ära kirju esitada vastavalt nende arvule, ja ka nendegi jaoks, kelle elukoht kaebuse esitamisel teadmata. //

Esineb võistja protsessis seaduslike kude esindajate /eestkostjate või hooldajate/ kaudu, siis mitme sellise esindaja puhul tuleb ära kirje esitada iga esindaja jaoks, kuna igaüks neist peab ju asjade seisukorrast teadlik olema, mille eest ta on seatud hoolitsema. // Voliniku kaudu esinemas, kui viimane on volitatud asja lõpuni ajama, s.o. ka apellatsiooni instantsis esinema, saab ära kirja volinik, sest et sel puhul on voliniku ülesandeks vastavate ettevalmistuste tegemine

'/Vene Sen. OKD ots. 1883/55

''/ -- '' -- 1869/384

tulevaseks apellatsioonimenetluseks. Seepärast on ka küllaldane ainult ühe ära kirja esitamine, juhul, kui edasikaebaja vastaspoollel olevatel isikutel on antud asjas üks ühine volinik.'/'

Kuigi seaduses on nimetatud ainult apellatsioonikaebuse ära kirjade esitamise nõue, siiski tuleb seaduse üldmõtte kohaselt õigeks pidada Isačenko arvamine, et lisaks viimastele tuleb juurde lisada ka lisade ära kirjad, sest vastasel korral võiks vastaspool mõnes olulises asjas teadmatusse jääda.'/'

'/Vene Sen.TKD ots.1876/344.

'/'/ V.L.Isačenko, 'Gražd.process' IV, lhk.314,315

Apellatsiooni ära kirja all tuleb mõista mitte ainult apellatsioonikaebuse ära kirja, vaid ka selle kõikide lisade ära kirju ja nende mitteesitamisel peavad samasugused tagajärjed järgnema, mis on ettenähtud apellatsioonikaeb.ära kirjade mitteesitamise juhuks. ✓

Relatiivsete puuduste korral apellatsioonikaebuse seistamise määrusest teatatakse vastava teatiseiga allkirja vastu. Selles teatises peab olema märgitud, millised puudused tuleb edasikaebajal kõrvaldada ja selleks antav tähtaeg. Kui vastavas teatises ei ole täpselt äranäidatud, mis peab edasikaebaja tegema, siis sellest olenev puuduste puudulik kõrvaldamine ei saa olla põhjuseks apellatsioonikaebuse tagastamiseks. Mitme isiku poolt allakirjutatud relatiivsete puudustega apellatsioonikaebuse puhul on iga allakirjutaja õigustatud kaebuse seistamise kohta teate saamiseks.

Seaduses ei ole otse öeldud, mis järgneb kaebuse seistamist põhjustavate puuduste mitte-kõrvaldamisel antud tähtaja jooksul, kuid kuna kaebuse seistamisega seadus on tahtnud kaebajale anda võimaluse nende puuduste kõrvaldamiseks, mille olemasolaku korral kaebusele ei saa käiku anda, siis järjekult juhul, kui kaebaja ei ole antud võimalust kasutanud ja puudusi kõrvaldanud

siis sellega ta loobub oma kaebusest, mispärast
niisugusel korral kaebus kuulub tagastamisele.

Kaebuse tagastamine kohtu poolt absoluutsete
puuduste korral, või siis, kui relatiivseid puu-
dusi ei ole antud tähtaja jooksul kõrvaldatud,
sünnib vastava kohtu erimäärusega, millest tea-
tatakse kaebuse esitajale erilise teatisega.
Kui edasikaebaja leiab, et esimese/astme kohus
on tema apellatsioonikaebuse ebaseaduslikult
tagastanud, siis on temal õigus erikaebuse esi-
tamiseks apellatsiooni instantsile-jaoskonnakohtu
tuniku tagastamise määruse peale seitsme päeva
jooksul /TKS§166,167/ ja ringkonnakohtu sama-
suguse määruse peale kahe nädala jooksul /TKS§757/
arvates päevast, mil temale tagastamise määrus
vastava teatisega kuulutati.

Kui apellatsiooni instants esimese astme
kohtu tagastamise määruse edasikaebaja erikaebuse
põhjal tühistab, ja kui selle tühistamise puhul
ei ole kohtute poolt TKS §§ 78 ja 816 kohalda-

misel apellatsioonikaebuse esitamiseks uut tähtaega määratud, siis võib Vene Senati selektuse kohaselt apellatsioonikaebust uuesti esitada apellatsiooniks määratud tähtaja vältel, mille kulgemist tuleb arvutada päevast, mil esimese astme kohus sai apellatsiooni instantsilt ettekirjutuse tagastamise määruse muutmiseks. ' / Siin ei ole sellel juhul tegemist mitte möödalastud apellatsiooni tähtaja ennistamisega, vaid kohtu poolt rikutud õiguste jalule seadmisega.

Esimese astme poolt ebaõigelt vastu võetud absoluutsete puudustega palved kuuluvad apellatsiooni instantsi poolt läbivaatamata jätmisele, kuna kohus on õigustatud vaid seaduslikus korras esitatud palveid läbi vaatama. Kui aga esimese astme kohtu poolt on apellatsiooni instantsile esitatud relatiivsete puudustega palve, ilma et seda oleks seistatud, siis ei

saa apellatsioonile instants sellist kaebust, kui mitteseadusepäraselt esitatut, läbi vaadata, teistsalt oleks aga ebaõiglane edasikaebaja suhtes, seda jätta läbivaatamata, kes oleks saanud esimese astme seadusepärase tegevuse korral need puudused kõrvaldada. Seepärast peab apellatsioonile instants niisugusel juhul ise need puudused laskma edasikaebajal kõrvaldada, nagu seda ka Riigikohus ühes oma otsuses vastuapellatsioonile kohta seletab, mida aga ka üldse apellatsioonikaebuste suhtes võib kohaldada.*/

 */ Riigikohtu otsused 1921. lhk. 202,

Et vastuapellatsioonile kohtulõiv juurde lisamata oli jäänud, siis oleks Rahukogu pidanud seda tagant järele nõudma. Kohtulõivu mitte nõudes ja läbivaatamata jättes vastuapellatsioonile, on Rahukogu oluliselt rikkunud TKS § 764, mille pärast Rahukogu otsus vastuapellatsioonile osas jõusse ei või jääda. Riigikohtu tsiv.osak.toim.nr.116, 1921.a.

Igasugused apellatsioonid instantsi ek-
 mused TKS §§ 164², 164³ ja 755 - 757 vastu on
 alati kassatsiooni põhjuseks. Ei saa aga esi-
 tada kassatsioonikaebusi niisuguste esimese ast-
 me kohtu eksimuste peale, mille vastu võistja ei
 ole apellatsioonid instantsis väielnud.

APELLATSIOONIKAEBUSE ESITAMISE TÄHTAEG.

Apellatsioonikaebuse esitamise tähtaja määramisel on pidanud seadusandlus arvestama kahe-
suguste asjaoludega. Ühest küljest nimetatud
tähtaeg peab olema küllalt pikk selleks, et igal
selleks õigustatud isikul oleks ka tõesti võima-
lik apellatsioonikaebust esitada, - teisalt aga
silmaspidades protsessi üldpõhimõtteid ja õigus-
korralduse huvisid, tuleb hoiduda protsessi
asjatus pikalevenitamisest apellatsioonikaebuse
esitamiseks pikema tähtaja määramisega, kui see
apellatsioonimenetluse algatamiseks just häda-
vajalik on.

Kehtiva seaduse kohaselt on apellatsiooni-
kaebuse esitamise tähtaeg jaoskonnakohtuniku
otsuste peale üks kuu /TKS §162/, ja ringkonna-
kohtu esimese astme otsuste peale üks kuu ja

kaks nädalat / TKS § 748 /. Nimetatud tähtaegi arvutatakse asjaosalistele kohtu resolutsiooni kuulutamisesest kohtuistungil /TKS §§ 162, 749/, tagaselja otsuste puhul aga päevast, mil kostjale anti kätte tagaselja resolutsiooni ärakiri või kohtuotsuse täitekutse, arvutades tähtaja algust varemast kätteandmisest; Riigi Teatajas ja eraajalehes kuulutamisel aga kuulutamisesest Riigi Teatajas. Kui tagaselja otsuse kohta esitatud kaja tagajärjel on tehtud uus kohtuotsus, siis apellatsioonikaebuse esitamise tähtaeg selle uue otsuse peale arvutatakse üldalustel - resolutsiooni kuulutamisesest kohtuistungil. /TKS § 155, 749 ja 728/.

Nagu eeltoodust nähtub, on apellatsioonikaebuse tähtaja kulgemise algus tehtud sõltuvaks sellest momendist, mil võistjale sai teatavaks, võistjale pidi teatavaks saama esimese astme kohtuotsus, et sellega kindlustada kõikidele selleks õigustatud isikutele edasikaebamise

võimalust. Siinjuures tagaselja otsuse puhul kohtuotsusest eraviisiline teatavaks saamine enne kohtu poolt ametlikus korras teatamist vastaval blanketil, millest ärakiri ühes teate saaja allkirjaga teate vastuvõtust ja vastuvõtu kuupäevaga jääb kohtule, ei saa olla aluseks apellatsioonitähataja arvutamisel, kuna kohtul tekkiks raskusi selle päeva kindlaksmääramisel.

Apellatsioonikaebuse esitamiseks määratud tähtaegade arvutamisel tuleb silmas pidada kohtulikkude tähtaegade kohta arvutamise kohta maks-
vaid üldreegleid, mis on toodud TKS §§ 816 - 831. Sellele vastavalt kuudega arvutatav tähtaeg lõpeb viimase kuu samaarvulisel kuupäeval, millest tähtaega hakati arvutama. /TKS § 819/. Seega jaoskonnakohtuniku otsuse peale antava apellatsioonikaebuse esitamise tähtaeg lõpeb järgmise kuu samal kuupäeval, mitmendal kuulutati välja kohtuotsus. Kui aga viimasel kuul ei ole samaarvulist kuupäeva, siis lõpeb tähtaeg selle viimase kuu viimasel

päeval /TKS §720/, kuna nädalatega arvutatav tähtaeg lõpeb viimase nädala samanimelise nädalapäevaga /TKS § 821/. Ringkonnakohtu otsuste peale edasikaebamiseks määratud ühe kuu ja kahe nädalane tähtaeg tuleb arvutada selliselt, et kasutades eeltoodud reegleid liideteakse kuisele tähtajale juurde kahenädalane tähtaeg. Kui tähtaja lõpupäev langeb pühapäevale või pühadele, siis on tähtaja lõpupäevaks esimene järgnev argipäev, kuna aga vahepealsed pühad ja pühapäevad tähtaja kestvust ei mõjuta./TKS § 822/.

Apellatsioonikaebust saab isiklikult kohtule esitada kuni esitamiseks määratud tähtaja viimase päeva selle momendini, mil kohtu kantselei suletakse, kuna kaebuse postitamisega tuleb see lugeda õigeaegselt esitatuks, kui see kannab mitte hilisemat, kui tähtaja viimase päeva postitemplit, nagu järeldub TKS §§ 825 ja 828.

Apellatsiooni tähtajad on karmilt preklusiivse iseloomuga, mispärast selle tähtaja mööda-

laskmisega asjaosaline ka oma apellatsioonio-
õiguse kaotab. Sellise karmuse on seadusandlus
apellatsioonitähatajale sellepärast omistanud,
et vastasel korral võiksid pahatahtlikud võist-
jad protsessi oma viivitamisega tahtlikult piken-
dada ja sellega takistada esimese astme kohtuotsuse
seadusjäostumist ning sooritamist, mis on võimalik
alles pärast apellatsioonitähataja möödumist.

Apellatsioonitähataega ei saa katkestada
ega TKS § 833 kohaselt ka mitte pikendada. Ainult
teatud erandjuhtudel on võimalik apellatsioonio-
tähataja seistamine, ennistamine ja erakorralise
apellatsioonikaebuse esitamine kümne aasta väl-
tel, kaevatava kohtuotsuse väljakuulutamisest
arvates.

Järevalve apellatsioonitähataegadest kinni-
püüamise suhtes lasub TKS §§ 164, ja 755 kohaselt
sellel esimese astme/kohtul, kelle otsuse peale
apellatsioonikaebus esitatakse. On aga mõni apel-
latsioonikaebus siiski pärast tähataega vastu

võetud, siis on apellatsioonikohus Vene Senati seletuse kohaselt kohustatud ise ka ilma vastaspoole sellekohase nõudmiseta esimese astme viga parandama ja kaebuse tagastama.'/ Kui aga ka apellatsiooni instantsi poolt ei ole tähtaja möödalaskmise küsimust tõstetud, siis ei ole niisugusel võistjal, kes apellatsiooni instantsis ei juhtinud kohtu tähelepanu edasikaebaja poolt apellatsiooni tähtaja möödalaskmisele, õigust seda asjaolu kassatsiooni põhjusena ette tuua.'/'

 '/Vene Senati TKD ots.1874/794; 1873/1117.

"/ -- " -- 1876/163;1875/217.

Apellatsioonitähataja kulgemise seistamine võib sündida kas võistaja või apellatsioonikaebuse esitamiseks volitatu surma korral enne apellatsioonitähataja lõppu. Vastavad seaduse eeskirjad on toodud TKS § 164¹, 751 - 754.

TKS § 751 kohaselt võistaja surma korral enne temale kuuluva apellatsioonitähataja lõppu selle tähataja kulgemine seistatakse kuni vastaspoole palvel on kohtuotsusest teatatud võistaja pärandustombu hooldajale või pärija õigustesse kinnitatud isikule. Selleks on vastaspoolel õigus paluda viivitamatult pärandustombu hooldaja määramist olenematult surnu pärijate samasugustest taotlustest /TKS §752/. Samuti apellatsioonikaebuse esitamiseks volitatu surma korral enne apellatsioonitähataja lõppemist, algab selle tähataja kulgemine volitaja suhtes temale kohtuotsusest kuulutamise päevast./TKS §753/. Siinjuures eeltoodud juhtudel, s.o.TKS §§ 751 ja 753 ettenähtud

võistja või voliniku surma korral enne apellatsioonitahataja lõppu, apellatsioonitahatajaks arvatatakse aeg, mis jäi apellatsioonitahatamiseks, arvates surnu surmapäevast, kui selleks ringkonnakohtu esimese astme asjuses ei jäänud vähem kui üks kuu, jaoskonnakohtunikule alluvais asjuses aga mitte vähem kui kaks nädalat, vastasel korral on aga selleks tahatajaks ringkonnakohtu esimesele astmele alluvais asjuses üks kuu ja jaoskonnakohtunikule alluvais asjuses kaks nädalat.

Seaduse eesmärgiks eeltoodud juhtudel on tahataja seistamisega hoiduda neist ebaõiglastest tagajärgedest, mis võiksid tekkida selle tõttu, et surnud võistja õigusjärglased ei olnud teadlikud käimasolevast protsessist ja selle tähtaegadest, ning selle tõttu ei teadnud oma õiguste kaitseks välja astuda. Samadel kaalutlustel on seadus ka volitaja huvides selle tahataja kulgemise seistanud apellatsioonikaebuse esitamiseks volitatu surma korral enne apel-

latsiooni tähtaja lõppemist.

Seda seaduse üldmõtet silmas pidades tuleb ühtuda Annenkovi, Isačenko, Verblovski jt. arvamise-
misega, mille kohaselt apellatsiooni tähtaja kulgemine tuleks seistada samuti ka võistja teo-
võimetuks jäämisel, nagu näiteks hullumisel, kuna sel korral on tegemist täpselt samasuguse olukor-
raga, kui võistja või voliniku surma korral.

Sellevastu Malõšev leiab, et siin tuleb kinni pidada seaduse täpsest tekstist, millist vaadet ei saa aga õigeks pidada.

Kuna apellatsiooni tähtaja seistamisega kuni surnu õigusjärglaste või volitaja ametliku informeerimiseni käimasolevast protsessist, on seadus viimastele tahtnud anda võimalust oma õiguste kaitseks välja astuda, siis on loomulik, et selline tähtaja seistamine on maksev ainult nimetatud isikute, aga mitte kõikide asjaosaliste kohta, kuna teistel asjaosalistel ei olegi tarvidust sellise erisoodustuse järele.

See nähtub ka seaduse tekstist; nii on TKS §753 öeldud, et "selle tähtaja jätkumine surnu volitaja jaoks algab..." jne. Seega kõik teised asjaosalised, kui nad tahavad edasi kaebada, peavad oma apellatsioonikaebused esitama TKS §§ 162 ja 748 - 749 ettenähtud tähtaegadel, kuna vastasel korral nad kaotavad selle õiguse.

Kohtu poolt seistatakse vastava asjaolu teada saades asjaosalistele teatavaks tehtud avalikul kohtuistungil asja kohtulik menetlus vastava erimäärusega kuni kohtuotsuse kuulutamiseni surnud võistja pärandustombu hooldajale või pärijateks kinnitatud isikutele, või voliniku surma korral surnu volitajale. Kohtuotsuse kuulutamine vastavatele isikutele ei sünni võistja surma korral mitte kohtu omal algatusel, vaid nagu seaduses on öeldud "vastaspoole palvel".

Võib aga tekkida olukordi, kus vastaspoolel ei olegi huvi seistatud menetluse uuendamiseks, kuna temale võib olla kasulikum olemasoleva olu-

korra püsimine. Sellevastu aga mõnel teisel asjaosalisel võib olla õigustatud huvi protsessi lõplikuks lahenemiseks. Oleks ebaõiglane, kui niisugusel isikul ei oleks võimalust paluda menetluse uuendamist. Seepärast tuleb pidada õigeks Isačenko seisukohta, kes ütleb, et kohus ei ole õigustatud keelduma vastuvõtmast ühegi asjaosalise palvet kohtuotsuse kuulutamiseks ainult sel põhjusel, et seaduses on öeldud: 'otsus kuulutatakse vastaspoole palvel'. Selle väljenduse all tuleb mõista kõiki asjat asavõtnud isikuid. /

Nimetatud palves tuleb kohtule näidata pärandustombu hooldaja, või pärimisõigustesse kinnitatud isikud, kellele palutakse kohtuotsust kuulutada. Kui niisuguseid isikuid veel ei eksisteeri, siis on palve esitamiseks õigustatud isikul õigus pöörduda palvega vastava jaoskonna

/ V.L.Isačenko, 'Graždanskii process' IV, lhk. 348, 349

kohtuniku poole pärandustombu hooldaja nimetamiseks. Viimasest oleneb siis, kas ta määrab surnu varale hooldaja, või konstateerib pärijate pärimisõigustesse astumist, mispärast hooldaja määramine ei ole enam võimalik. Sellist konstateerimist tuleb lugeda küllaldaseks kohtule pärijate näitamisel.

Voliniku surma korral enne apellatsiooni tähtaja lõppemist seadus ei nõua volitajale kohtuotsuse kuulutamiseks asjaosaliste algatust nagu võistja surma korral, kuid seaduses ei ole ka näidatud, kuidas see peab sündima. Õigusega leiab Nolken, et siin tuleb TKS § 9 kohaselt kohaldada analoogiliselt TKS § 725 ettenähtud tagaselja otsuste kuulutamise korda.*/

Tuleb aga silmas pidada, et apellatsiooni tähtaja seistamine kuni kohtuotsuse kuulutamiseni volitajale, sünnib ainult niisuguse voliniku surma korral enne apellatsiooni tähtaja

*/ Nolken, 'Ustav građ.sudopr.' III, lhk. 670

lõppemist, kes oli volitatud apellatsioonikaebuse esitamiseks, mis nähtub asja juures olevast volikirjast. Vastasel korral, kuigi asja aeti voliniku kaudu, kuid~~a~~ kui see ei olnud volitatud apellatsioonikaebusega esinema, loetakse volitajale kohtuotsus teatavaks saanuks TKS §§ 704 ja 714 korras.

Ka surnu koduriigi konsulile tehtud teadaanne kohtuotsusest loetakse Vene Senati selektuse kohaselt kehtivaks konsuli saateriigi kodaniku suhtes, kui asjaomaste riikide vahelises konventsioonis on konsulil ettenähtud ka pärandihoidja ülesanded.'/

Kohtuotsuse kuulutamiselega surnu pärijatele või pärandustombu hooldajale, või surnu volitajale algab nimetatud isikute suhtes TKS §§ 164¹ ja 754 ettenähtud apellatsiooni tähtaja kulgemine. Kui viimased nimetatud tähtaja jooksul

'/ Vene Sen.TKD ots. 1882/138.

apellatsioonikaebust ei esita ja ka teised asjaosalised harilikku apellatsiooni tähtaja jooksul ei ole edasi kaebanud, siis astub esimese astme kohtuotsus seadusjõusse.

Juhul kui võistja või voliniku surma fakt on kohtule saanud teatavaks alles pärast apellatsiooni tähtaja möödumist, nii et kohus ei teadnud menetlust õigeaegselt seistada, on Vene Senati seletuse kohaselt pärandustombu hooldajal või pärijatel õigus apellatsioonikaebusega tähtaja jooksul, mis nende jaoks arvutatakse momendist, mil neile sai teatavaks kaevatav kohtuotsus. '/

Apellatsiooni tähtaja seistamist käsitlevate TKS §§ 164¹ ja 751 - 754 eeskirjade vastu esimese kohtu poolt on küllaldaseks põhjuseks selliste ekslikkude kohtumääruste tühistamiseks asjaosaliste palvel.

 '/Vene Sen.TKD ots.1877/162.

Apellatsioonitähataja ennistamise kohta käivad seaduse eeskirjad on toodud TKS §§ 778 - 782. TKS § 778 kohaselt võidakse apellatsioonitõigust ennistada juhul, kui viivitus tekkis apellatsioonikaebuse kohaletõimetamisel või tagasiandmisel ametisiku süü tõttu, või kui viivitus tekkis teel iseäraliste ettenägemata asjaolude tõttu.

Sellele seaduse sättele on aga kohtupraktis hoopis laiemat sisu andnud, kui seda seaduse täht-tähehelisest tekstist järeldada võiks. Nii nähtub Riigikohtu seletusest, et apellatsioonitähataja ennistamise aluseks saab olla igasugune viivitus, mis on tekkinud kaebajast olenematult kas ametniku süü tõttu, nagu viivitus paberite edasi toimetamisel, eksitus või viivitus kohtu tegevuses jne., või ettenägemata asjaolude tagajärjel, mis eraisikute tahtest ei olenenu,

nagu raudtee õnnetused, uputused, ametvõimude korraldused jne. Ei ole aga tähtaja ennistamise põhjuseks näiteks advokaadi poolt tähtaja möödalaskmine, kuna isik peab teadma, keda ta oma asju ajama volitab.*/

Apellatsioonitõendi tähtaja ennistamist kohtuotsuse motiivide mittevalmistamise tõttu võivad TKS §779₁ kohaselt paluda ainult need asjaosalised, kes TKS § 713 p.2 kohaselt on avaldanud seatud tähtajal otsuse motiveerimise palve, arvatud välja juhul, kus kohus ise on tarvilikuks tunnistanud otsuse

*/Riigikohtu tsiv.osak.toim.nr.66,1921.a. -

TKS §§ 778 ja 835 lubavad kaebuse tähtaega jalule seada, kui viivitus on tekkinud mitte kaebaja enda süü, vaid ametniku süü pärast või iseäraliste ettenägemata asjaolude tagajärjel, mis eraisikute tahtest ära ei rippunud.....

Advokaadi hooletusel sündinud tähtaja möödalaskmine võib olla aluseks kahjutasu nõudmisele, mitte aga tähtaja uuendamisele.*

motiveerimise /713 p.1/; neil juhtudel on kõigil asjaosalistel see õigus, kui motiveeritud otsuse valmistaamisest kuni apellatsioonikaebuse tähtaja esitamise tähtaja lõpuni on jäänud vähem, kui kaks nädalat, või kui otsus tähendatud tähtaja lõpukski ei ole valmistatud. Tähtaja ennistamise palve esitatakse niisugusel juhul mitte hiljem, kui apellatsioonikaebuse esitamise lõpppäeval. Muudel juhtudel on aga apellatsiooniõiguse ennistamise palve esitamise tähtajaks TKS §779 kohaselt kaks nädalat, arvates kohtumääruse tegemisest, millega see tunnistati möödalastuks.

Nimetatud seaduse täht-tähehelisest tekstist võiks järeldada, et apellatsioonikaebuse esitamise tähtaaja möödalaskmist peaks kohus enne esitatud apellatsioonikaebuse kohta konstateerima ja alles siis selle konstateerimise päevast alates saab kahe nädala jooksul ennistamise palvet avaldada, kuid see oleks niisugusel korral kui asjaosaline ise apellatsiooni tähtaja mööda-

laskmises teadlik on, asjatu viivitamine. Õigem on siin apellatsioonikaebusega koos ka ennistamise palve esitamist lubada, mis asjatoimetust lihtsustaks ja kiirendaks. Selliselt on seda ~~seaduse~~ seaduse eeskirja ka Vene Senat seletanud.'/

Seda kahenädalast tähtaega tuleb aga arvutada sellest päevast /kogu aegumise tähtaja jooksul/, kui langes ära võistjast mitteolenev takistus, millest olenes tähtaja möödalaskmine.'/

Ennistamise palve esitatakse TKS § 779 kohaselt otsuse teinud kohtule. Palves tuleb näidata põhjused, mis takistasid apellatsioonikaebust õigeaegselt esitamast ja tuua selle kohta vastavad tõendused. Apellatsiooni õiguste ennistamise korral määratakse uus tähtaeg apellatsioonikaebuse esitamiseks, mis ei või ületada apellatsiooni tähtaega /TKS §781/. See tähtaeg arvuta-----

'/Vene Sen.TKD ots.1891/38.

''/ -- '' -- 1901/68.

tatakse apellatsioonioõiguse ennistamise määruse väljakuulutamise päevast arvates./TKS § 782/.

Uue apellatsiooni tähtaja määramine on jäetud kohtu äranägemisele. See ei tähenda aga et kohtule oleks jäetud täiesti vabad käed, vaid kohus peab siin antud olukorraga arvestama, ja olemasolevaid asjaolusid silmas pidama. Kui kohus on võistja arvates määranud liiga lühikese tähtaja, siis on võistjal TKS § 780 kohaselt võimalus apellatsiooni instantsilt selle kohtumääruse muutmist paluda.

Apellatsioonioõiguse ennistamise tagajärjeks on ka sooritusmenetluse peatamine, kuna otsust ei tule enam seadusjõustunuks lugeda. Eeltäitmise korral seda muidugi ei peatata.

Ex bibl. univ. Tart.

ERAKORRALINE APELLATSIOONIKAEBUS

Võib juhtuda, et võistja ei ole kuni kohtuotsuse seadus^{jõus}tumiseni teadlik mõnesuguste asjaolude olemasolemisest, millede esitamisel kohtule oleks järgnenud hoopis teistsugune kohtuotsus, kui see, mis esitatud andmete najal on tehtud. Oleks ebaõiglane, kui isik peaks kannatama ilma enese süüta juhuslikkude asjaolude tõttu, sest nagu prof. Golmsten ütleb: 'õiglustundele on vastumeelt jätta jõusse niisugune kohtuotsus, mis kohtule teadmatuks jäänud faktide ja tõendite tõttu osutub vale alustele rajatuks'./

Et anda võimalust selliselt tekkinud ebaõiglase olukorra parandamiseks ja rikutud õiguste jalule seadmiseks, mis ongi ju kogu kohtukorralduse peaaesmärgiks, selleks on seadusandluse poolt võimaldatud teatud eelduste olemasolekul

./Prof.A.H.Golmsten,'Učebnik russk.gražd.sud.lhk.240

paluda asja ümberotsustamist ka siis, kui on juba lõppenud harilikud edasikaebamise tähtajad. Selleks tuleb esitada vastav palve vaieldava kohtuotsuse teistmiseks. On paluja eesmärgiks teiseastme kohtuotsuse teistmine, siis tuleb teistmispalve esitada Riigikohtule, kes palvet rahuldades saadab asja vastavale teiseastme kohtule ümberotsustamiseks teises koosseisus. Kui aga sellise palvega taotletakse seadusjõustunud esimeseastme kohtuotsuse teistmist, siis esitatakse vastav palve erakorralise apellatsioonikaebusena kohtule, kelle otsuse teistmist palutakse, ja kes siis selle edasi apellatsiooni instantsile esitab harilikus apellatsioonikorras. Seega on erakorraline apellatsioonikaebus võistja palve kohtu teisele astmele esimeseastme kohtu seadusjõustunud otsuse ümberotsustamiseks selleks vastavate eelduste olemasoleku korral.

TKS §§ 162¹ ja 750 kohaselt võidakse erakorralist apellatsioonikaebust esitada juhul, kui on

ilmnenud uued asjaolud, või kohtule esitatud dokumendi võltsimine, või asjas ülekuulatud tunnistaja või asjatundjate seletuste valelikkus.

Asjaolude all üldiselt mõistetakse neid reaalseid fakte, sündmusi ja inimeste tegusid, mis esinevad teatava õiguse teostamisel või rikkimisel. Seaduses nimetatud uute asjaolude all tuleb Vene Senati seletuse kohaselt mõista neid reaalseid fakte ja tõendusi, mis olid olemas juba kohtuotsuse tegemisel, kuid mis ei olnud teada ja ei pidanud ka teada olema palujale sel ajal.'/
Järjekult kõik see, mis oli palujale teada kohtuotsuse tegemise ajal, või mis oleks pidanud temale teada olema, kuigi ta seda tegelikult ei teadnud, ei kuulu seaduses nimetatud uute asjaolude hulka, mis võiksid olla erakorralise apellatsiooni aluseks.

Uuteks asjaoludeks ei saa aga pidada uusi põhjendusi. Kui võistja ei saanud esimese astme

'/Vene Sen.TKD ots.1876/32; 1871/41 jne.

kohtumenetluse puhul hiljem teatavaks saanud asjaolusid kohtule näidata sel arusaadaval põhjusel, et ta ei olnud teadlik nende asjaolude olemasolust, siis uute põhjenduste suhtes ei saa võistja ennast sellega vabandada, kuna põhjendus oma olemuselt ei ole midagi muud, kui abstrak^tne seletus ja asjaolude teatud küljest valgustamine selleks, et kohtule teatud tõendite tähtsust ja tõendist järeldatavat asjaolu selgitada, mida aga võistja juba eelneval kohtumenetlusel oleks võinud teha. Seepärast ei saa uute põhjendite esile/toomine olla aluseks erakorralise apellatsioonikaebuse esitamiseks.

Peale uute asjaolude ilmnemise on seaduse kohaselt erakorralise apellatsiooni eelduseks kohtule esitatud dokumendi võltsimise, ja asjas ülekuulatud tunnistaja või asjatundja seletuse valelikkuse kindlaks/tegemine. Nagu TKS §750 sõnastusest nähtub, eeldab seadus seda, et dokumendi võltsimist, kui ka tunnistajate ja ekspertide valelikkust peaks konstateerima kriminaalkohus. Kuid kui ei ole vastavat kriminaal-

kohtu otsust, kas sellepärast, et kriminaalkohtu toimetus on tulnud katkestada või peatada, või et seda ei saadud üldse alustada /näiteks süüdlase surma, või süüteo aegumise või jne tõttu/, siis sellegi pärast võivad eelnimetatud asjalolud olla erakorralise apellatsiooni aluseks. Nii on seaduses kriminaalkohtu otsuse puudumisel erakorralise apellatsiooni tähtaja arvutamise algpäevaks määratud kas kriminaaltoimiku peatamise või katkestamise päev, või kui kriminaaltoimikut ei saadud üldse alustada, siis süüteo avalikukstuleku aeg. Järjekult on niisugusel korral dokumentide võltsimise või tunnistajate või asjatundjate seletuste valelikkuse konstateerijaks ja selgitajaks sama asja arutav apellatsiooni instants. Küll aga tuleb eeldada, et kriminaalkohtu otsuse puudumisel tuleb palujal näidata, et kriminaalkohtu toimik on peatatud, katkestatud või et seda ei saadud üldse alustada.

Niihästi uute asjaolude ilmnemine, kui ka valetõendite kindlakstegemine saab ainult siis olla erakorralise apellatsiooni aluseks, kui need uued asjaolud või valetõendid on olulise tähtsusega antud asja kohta kohtuotsuse tege- misel. Kui aga kaevatav kohtuotsus ei rajanenu- võltsitud dokumendil või tunnistaja või eksperdi vale seletusel, või kui hiljem~~isa~~ ilmnenu- d asja- olu ei ole selline, mille kohtule teada olles kohtuotsus oleks võinud kujuneda teistsuguseks, kui seda kaevatav otsus on, siis ei saa sellise vale tõendi või uue asjaolu näitamine olla alu- seks erakorralise apellatsioonikaebuse esitamiseks!/

Erakorralise apellatsioonikaebuse §isu ja vormi suhtes maksavad apellatsioonikaebuste kohta TKS §§ 163, 164, 164², 164³, 745 - 747, 755 ja 756. toodud eeskirjad, kuid lisaks nendele tuleb täita veel teatud erilised nõuded, mis ei ole küll seaduses otse näidatud, kuid mis on järeldatavad

*/ Vene Sen.TKD ots.1868/868, 1875/1071,1868/709

erakorralise apellatsioonipõhjuseid käsitlevate TKS §§ 162¹ ja 750 sõnastusest. Tuleb nimelt näidata, et palujal on olemas põhjus erakorraliseks apellatsiooniks. Nii peab paluja Vene Senati seletuse kohaselt kaebuses näitama a/ niisuguse asjaolu eksisteerimist kohtuotsuse tegemise ajal, mis oleks olnud asja otsustamise kohta olulise tähendusega; b/ et see asjaolu oli kuni kohtuotsuse tegemiseni temale teadmata ja on tema poolt avastatud alles pärast kohtuotsuse tegemist ja c/ millal avastas ta selle uue asjaolu.'/

Kuna tihti võib osutada võimatuks tõendite najal näidata paluja mitteteadmise fakti, samuti ka asjaolu või süüteo avastamise momenti, siis kohtupraksise kohaselt juhul, kui vastaspool ei esita kindlaid tõendeid paluja väidete ümberlöökkamiseks, ja kui ei ole põhjust eeldada, et

'/ V.L.Isačenko, 'Graždanskii process' **IV**, lhk.334 ja 335; Vene Sen.TKD ots.1867/37; 1885/75jne.

et paluja ei võinud mitteteada seda uut asjaolu enne tema poolt näidatud momenti, tuleb selle teadasaamise ajaks lugeda paluja poolt näidatud aeg. Nii on Vene Senat lugenud kostja teadmatuse tõendatuks sel põhjusel, et selle uue asjaolu omaduse tõttu on võimata oletada, et paluja sellest teadlik olles ei oleks seda asjaarutamisel avaldanud. "/

Erakorralise apellatsioonikaebuse esitamiseks on õigustatud kõik esimese astme menetlusest osavõtnud isikud, olgu võistjatena või kaasatõmmatud või sekkunud kolmandate isikutena, samuti ka nende õigusjärglased ja eestkostjad ning hooldajad. Isačenko arvates ei saa aga sellise kaebusega esineda TKS §663 näidatud kolmandatest isikutest need, kes asja arutamisest esimeses astmes osa ei võtnud, kuna niisugustel isikutel on TKS §795 põhjal õigus nende õigusi rikkuva seadusjõustunud kohtuotsuse teistmist paluda kassatsioonikohtult. "/

"/Vene Sen. TKD ots. 1870/1399.

"/V.L. Isačenko, "Gražd. process", IV, lhk. 336.

Kuna seaduses ei ole toodud erilist eeskirju erakorralise apellatsioonikaebuse esitamise korra kohta, siis sünnib see apellatsioonikaebuse esitamiseks ettenähtud korras. Palve esitatakse kohtule kes kaevatava otsuse on teinud. Viimane kontrollib palve vastuvõtmisel ainult seda, kas palve vastab TKS §§ 164², 164³, 755 ja 756 toodud nõuetele, kuna apellatsiooni instantsi ülesandeks on Vene Senati seletuse kohaselt asja läbivaatamisele asudes selgitada, kas on alust erakorraliseks apellatsiooniks, / mis ajast sai palujale teatavaks uus asjaolu' /, ja kas palujat saab pidada sellise palve esitamiseks õigustatud isikuks.

Nende kõikide küsimuste lahendamiseks on vaja asja sisusse tungida, seepärast ei saa seda esimese astme kohus otsustada. Järjekult peab viimane palvet TKS §§ 164², p.1 ja 755, p.1 nõuete suhtes kontrollida rahulduma paluja poolt näidatud

 /Vene Senati TKD ots. 1874/422,

" -- ' ' --- 1877/62; 1890/66.

ajaga, ilma selle tõelisust kontrollimata.'/

Isačenko leiab, et esimeseastme kohtul peaks olema õigus ka siis kaebust tagastada, kaebaja enese poolt esitatud andmetest nähtub, et kaebus on esitatud pärast tähtaja lõppu, kuigi kaebuses eneses on uue asjaolu avastamise moment hilisema aja peale märgitud, nii et selle kohaselt palve näib olevat õigeaegselt esitatud. Niisuguselt korral ei olene tähtaja algpäeva kindlakstegemine vastaspoole seletustest, vaid kohus saab seda juba ainult esitatud dokumentidest selgitada.'/'

Erakorralise apellatsioonikaebuse esitamise tähtajaks on jaoskonnakohtuniku otsuste peale üks kuu /TKS §162¹/, ja ringkonnakohtu esimese astme otsuste peale neli kuud /TKS §750/, kusjuures see tähtaeg arvutatakse uue asjaolu kaebajale teatavaks saamise päevast, või päevast, mil astus seadusjõusse kriminaalkohtu otsus,

 ' /Vene Sen.TKD ots. 1872/516; 1874/694

'' /V.L.Isačenko, 'Gražd.process' IV, lhk.338.

millega dokument tunnistati võltsituks, või mis konstateerib tunnistaja või asjatundja seletuse valelikkust, või kui kriminaalkohtu toimetus on peatatud või katkestatud - peatamise või katkestamise päevast, või kui seda toimetust ei saadud alustada - siis süüteo avalikukstuleku ajast. Säärane kaebus ei kuulu läbivaatamisele, kui see esitatakse 10 aastat pärast otsuse tegemist.

Nimetatud tähtaegade lõppemisega kaotavad asjaosalised õiguse kaebuse esitamiseks. Kuna tähtaja kindlaksmääramisel on olulise tähtsusega palujale uue asjaolu või süüteo teatavaks saamise aeg, siis tuleb see palves tingimata ära näidata, sest et vastasel korral kuulub palve, kui mitteõigeaegselt esitatu, tagastamisele ka ilma vastaspoole sellekohase vaideta.'/

Kaebuse ebaõigelt tagastamise korral esimese astme kohtu poolt, on palujal õigus erikaebuse esitamiseks apellatsioonile instantsile TKS §167

 '/ Vene Sen. TKD ots. 1895/43.

põhjal jaoskonnakohtuniku sellekohase määruse peale seitsme päeva jooksul ja TKS § 757 põhjal rüingkonnakohtu esimese astme määruse peale kahe nädala jooksul selle kätteandmisest arvates. On see aga esimese astme kohtu poolt ebaõigelt vastu võetud, siis jätab apellatsiooni instants selle läbi vaatamata. Teise astme poolt kaebuse ebaõige vastuvõtmine, kui ka läbivaatamata jätmine on kassatsiooni põhjuseks.

Vastuapellatsioonikaebus.

Võib juhtuda, et võistaja, kes oleks seaduse kohaselt õigustatud esimese astme kohtuotsuse peale apellatsioonikaebusega esinema, leiab olevat otstarbekohasema leppida kohtuotsusega antud kujul, kuid seda ainult siis, kui ka vastaspool oma apellatsioonioigust ei kasuta. Kui vastaspool ühekülgselt edasi kaebaks, siis võiks tekkida olukord, et esitatud apellatsioonikaebuses ja apellatsioonimenetluses ilmnenud andmete põhjal apellatsiooni instants peaks muutma esimese astme kohtuotsuse edasikaebajat kohustavas osas, kuna aga edasikaebaja kasuks olevas osas see jääks kehtima endisel kujul, sest et apellatsioonikaebuses selle ümberotsustamist ei palutud, ja apellatsiooni aste saab asja arutada ainult apellatsioonikaebuse ulatuses, kuigi asja arutamisel võiks ilmned

ka apellatsioonioõigust mittekasutanud võistja kohustust kustutavad asjaolud. Seega tuleks niisugusel korral apellatsioonioõigust mittekasutanud võistjal kanda kõik esimese astme kohtuotsusega määratud kohustused vastaspoole kasuks, ilma et ta saaks sama otsusega määratud hüvitust vastaspoole kohustusest tema kasuks.

Nagu sellest nähtub, on niisuguste kohtuotsuste puhul, millega kumbagit poolt ei ole täiel määral rahuldatud, väga oluline apellatsioonist loobumisel, kas vastaspool edasi kaebab, või mitte. Kui võistjal puuduks võimalus vastaspoole poolt apellatsiooni tähtaja lõpul esitatud apellatsioonikaebuse korral oma õigust kaitsa samas ulatuses edasikaebajaga, siis võiks tekkida olukord, et kahekülgselt kohustavate kohtuotsuste puhul hakkaksid ka need võistjad edasi kaebama, kes küll kohtuotsusega antud kujul rahul oleksid, kuid kes endid tahavad kindlustada vastaspoole võimaliku apellatsiooni

juhuks.

Et mitte põhjustada selliste asjatute apellatsioonikaebuste kuhjumist, ja et kohtuotsusega rahule jäänud võistjad mitte edasikaebajast halvemasse seisukorda asetada, selleks on niisugusele võistjale seadusega võimalus antud oma seni kasutamata apellatsioonioõigust ka veel pärast apellatsiooni tähtaja lõppemist vastuapellatsiooni kujul teostada juhul, kui vastaspool on edasi kaebanud. Nii on TKS § 764 kohaselt vastaspoolel ~~õigus~~ ühes vastuseletuse esitamisega apellatsioonikaebuse kohta selle seletuse esitamiseks määratud tähtaja jooksul, õigus paluda esimese astme kohtuotsuse muutmist mitte ainult apellatsioonikaebuses ettetoodud osades, vaid ka otsuse teistes osades, mis puudutavad kaebaja õigusi.

Kuigi seaduses ei ole jaoskonnakohtuniku otsuste peale antavat apellatsiooni käsitavas osas otseselt vastuapellatsiooni võimalust ette

nähtud ja TKS § 170 käsitab vaid vastuseletuse andmise võimalust, siiski tuleb ka siin, s.o. ringkonnakohtu teise astme menetluses TKS § 80 kohaselt kohaldamisele TKS § 764. Sellele seisukohale on asunud niihästi kohtupraktis, kui ka vene juristid, nagu Isačenko, Nolken jt!/
 Vastuapellatsioonikaebus erineb harilikust apellatsioonikaebusest sellega, et vastuapellatsiooni esitamine on võimalik vaid siis, kui vastaspool on oma apellatsiooniõigust kasutades edasi kaebanud, ning et vastuapellatsiooni saab esitada ka pärast hariliku apellatsiooni tähtaja möödumist, ja et see esitatakse otse apellatsiooni instantsile.

Kuna vastuapellatsioon selles mõttes juhusliku iseloomuga on, et seda saab ainult vastaspoole edasikaebamise korral esitada, siis on

'/ Vene Sen. TKD ots. 1876/175; 1874/506; 1871/1183

V.L. Isačenko, 'Mirovoi sud', lhk. 772;

Parun Nolken, 'Usatv gfažd. sud.' I, lhk. 235.

mõned vene juristid, nagu näiteks Malõšev, seda
 "juhuslikuks apellatsiooniks" nimetanud.

Võttes arvesse, et vastuapellatsiooni võimaldamisel on seaduse eesmärgiks kindlustada apellatsiooniõigust mittekasutanud võistja huvide kaitset vastaspoole edasikaebamise korral, tuleb TKS § 764 nimetatud vastuapellatsiooniks õigustatud "vastaspoole" all mõista kõiki neid apellatsiooniõigust mittekasutanud asjaosalisi, kelle õiguste vastu on sihitud edasikaebaja apellatsioonikaebus, nagu seda ka Isačenko leiab.*/

 */ V.L.Isačenko, Gražd. process' IV, lhk.399 -

"Vastuapellatsiooni võib esitada igäüks asjaosalistest, kes kas esialgsete või otseste võistjatena, või kolmandate isikutena asjast on osa võtnud. On ainult vajalik, et peaapellatsioon oleks sihitud vastuapellatsiooni esitaja õiguste vastu."

Ei ole aga õigust vastuapellatsioonikaebuse esitamiseks isikul, kes on juba apellatsioonikaebuse esitanud, kuna sel korral oleks tegu ühe võistja poolt samas asjas kahe apellatsioonikaebuse esitamisega, mis on aga lubamatu. Niisugusel korral kohus jätaks vastuapellatsioonikaebuse läbivaatamata ja piirduks ainult selle osa läbivaatamisega, mis moodustab vastuseletuse vastaspoole apellatsioonikaebusele.

Samuti järgneb vastuapellatsiooni otstarbest, et mitte igasugune vastaspoole apellatsioonikaebus ei saa olla vastuapellatsiooni põhjuseks, vaid ainult niisugune, mis on sihitud apellatsioonioigust mittekasutanud võistja huvide vastu.

Nii ei anna Vene Senati seletuse kohaselt põhjust vastuapellatsiooniks vastaspoole apellatsioonikaebus, millega palutakse muuta ainult kohtuotsusega määratud tempelmargi trahvi, kuna sellise kaebusega ei ole asja sisulist ümberotsustamist palutud, mispärast ei saa see ka olla

aluseks sisulise ümberotsustamise palvele vastuapellatsioonikaebuse näol.'/ Küll aga võib olla vastuapellatsioonikaebuse esitamise põhjuseks niisugune apellatsioonikaebus, millega palutakse kohtuotsust muuta kohtukulu määravas osas, kuna selline kaebus puudutab kahtlematult vastaspoole õigusi.''/

Kui vastuapellatsiooniks on olemas põhjus, s.o. kui apellatsioonikaebus on sihitud apellatsioonioõigust mittekasutanud võistja õiguste vastu, siis on TKS § 764 kohaselt võimalik paluda esimese astme kohtuotsuse muutmist mitte ainult apellatsioonikaebuses ettetoodud osades, vaid ka teistes otsuse osades, mis puudutavad kaebaja õigusi. Seega on vastuapellatsioonikaebuses võimalik esitada kõiki neid nõudmisi, mis on lubatud esitada harilikus

 '/ Vene Sen.TKD ots. 1888/24.

'/ -- " -- 1915/94.

apellatsioonikaebuses. 0/

Vastuapellatsioonikaebuse esitamise korra kohta on seaduses öeldud, et vastaspool on õigustatud ühes vastuseletusega paluma otsuse muutmist...kateistes otsuse osades, jne. Sellest ei tuleks aga järeldada, et vastuapellatsiooni ei või esitada ka lahus viimasest, kuna võib juhtuda, et vastuapellatsiooni esitaja ei soovigi apellatsioonikaebuses esitatud nõudmisi ümber lükata, vaid taotleb vastuapellatsiooniga ainult oma esiagsete nõudmiste õigeks tunnustamist. Sellel seisukohal asub ka Isačenko.''/

 '/Vene Sen.TKD ots.1905/12.

''/V.L.Isačenko, 'Gražd.proc.' IV, lhk.394 -

'Ei saa mittetunnustada täiesti ebaõigeks seda arvamist, mille järele vastuapellatsiooni ei saa esitada lahus peapellatsiooni peale antavast vastuseletusest; seda võib esitada ka koos vastuseletusega, või lahus.'

TKS § 765 kohaselt esitatakse vastuapellatsioon otse apellatsiooni instantsile üldistel alustel. Et Riigikohus vastukassatsiooni esitamise korra kohta on seletanud, et seda võib esitada ainult selle kohtu kaudu, kelle otsuse tühistamist palutakse, kuigi endine kohtupraktis on lubanud vastukassatsiooni taotlusi otse kassatsioonikohtule esitada ^{1/}, siis on mõnel pool tekkinud arvamine, et seda Riigikohtu seletust tuleb võibolla ka apellatsioonikaebuse esitamise korra kohta kohaldada. Seda vaadet ei saa aga õigeks pidada, kuna TKS § 765 on otseselt näidatud, et vastuapellatsioonikaebus tuleb esitada apellatsiooni instantsile, millist eeskirja ga vastukassatsiooni kohta ei ole, mispärast viimasel juhul tuleb käia kassatsioonikaebuste esitamiseks ettenähtud korra kohaselt. TKS §765 nimetatud üldised alused ^{kaebuse vastuvõtu korra kohta} on ettenähtud TKS §§ 164², 164³ ja 755-757, mis käsitlevad apellat-

^{1/}Riigikohtu ts.osak.toim.nr.536-R, 1938, avaldatud T.Grünthal'i 'Riigikohtu otsuseid 1938'/'

sioonikaebuste tagastamist ja seistamist põhjustavaid puudusi, seega kuulub vastuapellatsioonikaebus tagastamisele ja seistamisele samadel põhjustel, kui iseseisev apellatsioonikaebus, nagu seda Vene Senat on seletanud. / Teatud erinevus apellatsioonikaebuste kohta maksvast korrast on ainult vastuapellatsioonikaebuse seistamisel. Kuna Riigikohus on TKS §§ 340 ja 341 kohta seletanud, et relatiivsete puudustega vastuhagi puhul seadus ei anna vastuhagi esitajale võimalust neid puudusi pärast vastuhagi esitamiseks määratud tähtaja lõppu kõrvaldada juhul, kui vastuhagi on esitatud tähtaja lõpul, nagu see on võimalik hagipalve puhul, / siis tuleb arvata, et samasugune olukord on maksev ka vastuapellatsiooni suhtes, kui see on esitatud relatiivsete puudustega tähtaja lõpul. Seega saab vastuapellatsioonis olevate relatiivsete puuduste kõrvaldamiseks aega anda vaid kuni /Vene Sen. TKD ots. 1878/53. /Riigikohtu tsiv. osak. toim. nr. 156/R, 1938. a.

selle esitamiseks määratud tähtaja lõpuni, mitte aga üle selle.

Vastuapellatsioonikaebuse esitamine peab toimuma mitte hiljem kui vastaspoole apellatsioonikaebusele vastuseletuse esitamiseks määratud tähtajal. Seega on Kohtukojale antavate vastuapellatsioonikaebuste esitamise tähtajaks TKS §760 kohaselt üks kuu, kusjuures seda tähtaega tuleb arvutada päevast, mil võistja sai kätte vastaspoole apellatsioonikaebuse ära kirja.

Erinevaid seisukohti on tekkinud aga ringkonnakohtu teisele astmele esitatavate vastuapellatsioonikaebuste tähtaja küsimuses, kuna seaduses ei ole seda otseselt näidatud. Vene Senat asus seisukohal, et vastuapellatsioonikaebuse tähtaega jaoskonnakohtunikule alluvais asjus tuleb arvutada TKS §170 kohaselt, kuna §760 ettenähtud aeg ei tule siin kohaldamisele. // Sellele vaidleb vastu Isačenko, kes leiab, et on ebaõiglane siin TKS § 170 kohaldada, kuna

'/Vene Sen. TKD ots. 1908/29; 1873/684, 1078

sellega antakse sedaliiki apellatsioonikaebuste esitajale palju rohkem aega kui õigel ajal edasikaebajale, mispärast tuleks siin TKS § 764 selliselt tõlgendada, et vastuapellatsioonikaebuse esitamiseks on ka jaoskonnakohtunikule alluvas asjus ühekuune tähtaeg'/.

Ühest Riigikohtu seletusest võib järeldada, nagu peaks ka meie kõrgem kohus õigeks ringkonnakohtu teisele astmele antava vastuapellatsiooni esitamise tähtajana kuuajalist tähtaega, kuid käesoleva aja kohtupraksise kohaselt võib meil sellist vastuapellatsioonikaebust esitada kuni asjaarutamise päevani ringkonnakohtu II astmes.

 ' /V.L.Isačenko, 'Grazd, process' IV, lhk.402.

'' /Riigikohtu tsiv.osak.toim.nr.116, 1921.a. -

Prokuröri k.t.arvamist ärakuulanud, leiab Riigikohus, et vastuapellatsiooni andmine, mis TKS § 764 ettenähtud, ka rahukohtuasutustes samal alusel on lubatud. Käesoleval korral on nõudja edasikaebe ärakiri kostja ::: poolt vastu võetud 29VIII 1921. Sellepeale oli kostjal õigus TKS § 764 põhjal ühe kuu aja jooksul vastuapellatsiooni anda....

Kuigi vastuapellatsioonivõimaldamisega seadusandlus on tahtnud anda apellatsioonivõigust mittekasutanud võistjale ainult kaitset vastaspoole poolt esitatud apellatsioonikaebuse puhul ühekülgselt edasikaebamisest tingitud võimalikkude õiguserikete vastu, siiski ei saa Vene Senati seletuse kohaselt esialgse apellatsioonikaebuse tagasivõtmine ja selle tagajärjel selles asjas toimetuse lõpetamine põhjustada ka vastuapellatsioonikaebuse suhtes toimetuse lõpetamist. Selline mentluse lõpetamine ilma vastuapellatsioonikaebuse esitaja nõusolekuta rikuks viimase õigusi kohtuliku kaitse peale ja asetaks selle otsesesse rippuvusse vastaspoole meelevallast.*/ Küll aga siis, kui apellatsioonikaebus jäetakse läbivaatamata mõne puuduse tõttu, nagu näiteks : esitamiseks mittevõlitatud isiku poolt esitamise pärast,

*/ Vene Sen. TKD ots. 1915/94.

siis niisugusel korral ei ole seda kaebust juriidiliselt olnudki, mispärast ei saa siin ka vastuapellatsioonini olla.

Kohtu eksimused vastuapellatsioonini käsitlevate seaduseeeskirjade suhtes võivad olla oma tagajärgede poolest kahesugused. Niisugused kohtu eksimused, millega võetakse asjaosaliselt üldse võimalus oma õiguste kaitsmiseks, nagu vastuapellatsioonikaebuse ebaõigelt tagastamine jne., on alati kassatsiooni põhjuseks, kuna sellised eksimused, mis võistjat tema õiguste kaitsmisel ei takista, nagu vastuapellatsioonikaebuse vastuvõtmine peale selleks määratud tähtaega, või selle vastuvõtmine seal leiduvatele puudustele vaatamata jne., on kassatsiooni põhjuseks ainult siis, kui asjaosaline on apellatsioonini instantsis kohtu tähelepanu nimetatud eksimustele juhtinud, ja kui kohus ei ole sellega arvestanud, kuna vastasel korral võib arvata, et ta leppis nende eksimustega, mispärast ei saa seda ka kassatsiooni põhjusena esitada.

PELLATSIOONIKAEBUSEGA ÜHINEMISE PALVE

TKS § 766 kohaselt on igal isikul, kes toimisid protsessis kaashagejatena või kaaskostjatena ühel poolel, õigus ühineda ühe poolt nende seast esitatud apellatsioonikaebusega. Niisugune ühinemine toimub sellekohase erilise palve esitamisega apellatsioonikohtule apellatsioonikaebuse kohta selektuse esitamiseks määratud tähtaja jooksul.

Seaduse eesmärgiks on siin võimaldada niisugusel võistjal, kes oma apellatsiooniõigust mittekasutades oleks rahuldunud osaliselt tema kahjuks tehtud otsusega tema tervikus, kuna sama otsuse teistes osades oli antud temale hüvitust, niisugusel juhul, kui oma huvide eest väljaastuda, kui mõni samal poolel olnud protsessikaaslane oma apellatsiooniõigust kasutades on esitanud apellatsioonikaebuse, mis võib põhjustada kohtuotsuse muutmist apellatsioonikohtu poolt ja sellega võib-olla kahjustada apellatsiooniõigust mittekasutanud

võistja õigusi. Nagu seadusandlikes motiivides TKS § 766 kohta on tähendatud, ei riku selline apellatsioonikaebusega ühinemise lubamine apellatsioonikaebuste esitamiseks määratud seadusliku tähtaja kindlust ja ei pikenda protsessi vältust, kuna kohtuotsuse seadusjõustumine on juba niikuinii võistja protsessikaaslase poolt esitatud apellatsioonikaebuse tõttu edasi lükatud, sest et ühinemise palvet on ju ainult õigel ajal esitatud apellatsioonikaebuse olemasoleku korral võimalik esitada.'/

Oma olemuselt on selline ühinemisepalve teatud määral apellatsioonikaebus, mille peatunnuseks on see asjaolu, et seda saab esitada ka pärast apellatsiooni tähtaja lõppu, kuid mis on võimalik ainult siis, kui mõne protsessikaaslase poolt ~~smalt~~ poolelt on juba apellatsioonikaebus õigel ajal esitatud. Niisugust ühinemise/palvet nimetatakse ka kaasapelatsiooniks.

Kas apellatsioonikaebusega ühinemise palves võib esitada ka selliseid nõudeid, milliseid apellatsioonikaebuses ei ole esitatud, või peab siin piirduma ainult apellatsioonikaebuses käsitatud ulatusega, selle kohta lähevad vene juristide arvamised lahku. Nii leiab Isačenko, et kuna apellatsioonikaebusega ühinemise palve ei ole tõeliselt midagi muud, kui apellatsioonikaebus, kuigi teatud erinevustega, siis võib siin ka selliste otsuste osade ümberotsustamist paluda, milliste muutmist ei ole palutud selles apellatsioonikaebuses, millega ühineti.'/

Hoopis vastupidisel seisukohal on aga prof. Malõšev ''/, Nolcken'''/ jt., kes leiavad, et apellatsioonikaebusega ühinemisel võib ühineja seaduse täpse mõtte kohaselt ainult apellatsioonikaebuses esitatud nõudmiste piirides midagi

 '/ V.L.Isačenko, 'Graždanskii proc.' IV, lhk.405 jj.

''/ Prof.K.I.Malõšev, 'Kurs russk. graždanskago sudoprizvodstva' I, lhk.203, 228 jj.

'''/A.Nolcken, 'Ust.gražd.sud.' III, lhk.681-682.

taotleda, mispoolest apellatsioonikaebusega ühinemispalve vastuapellatsioonist oluliselt erineb. Seda viimast seisukohta tuleb ka seaduse sõnastust silmas pidades õigemaks pidada.

Apellatsioonikaebusega ühinemisevõimelisteks isikuteks on seaduse kohaselt protsessis edasikaebaja poolel olnud kaashagejad, kaaskostjad ja kaasatõmmatud või kõrvalsekkujana esinenud isikud, nagu seda Vene Senat on seletanud.^{1/} Ei ole aga apellatsioonikaebusega ühinemisõigust edasikaebaja vastaspoolel olnud võistjal. Samuti ei saa ühineda hageja või kostja poolelt esitatud apellatsioonikaebusega esimese astme menetlusse peasekkujana astunud kolmas isik, s.o. niisugune kolmas isik, kes TKS §665 kohaselt iseseisva nõudega esines, ükskõik, kelle vastu tema hagi oli sihitud, kas hageja, kostja, või nende mõlemate vastu, kuna selline isik ei kuulu ju ei hageja ega kostja poolele, vaid moodustab ise omaette iseseisva poole.

^{1/} Vene Senati TKD otsus 1874/845.

Seaduses puuduvad jaoskonnakohtuniku otsuste peale antavate apellatsioonikaebustega ühinemist käsitavd eeskirjad, kuid kahtlemata on apellatsioonikaebusega ühinemine ka siin lubatav TKS § 80 kohaselt TKS § 766 kohaldades.

Ühinemisepalvete esitamise tähtajaks on TKS § 766 kohaselt § 760 näidatud tähtaeg, s.o. sama tähtaeg, mis on ettenähtud ka vastuapellatsioonikaebuse esitamiseks. Järjekult on ühinemisepalvet võimalik esitada ringkonnakohtu teisele astmele kuni asjaarutamise päevani /TKS §170/ ja Kohtukojale ühe kuu jooksul, kusjuures seda ühekuulist tähtaega arvutatakse päevast, mil vastaspool sai kätte apellatsioonikaebuse ärakirja. Selle tähtaja arvutamisel võib aga raskusi tekitada asjaolu, et apellatsioonikaebuse ärakirjad saadetakse ainult vastaspoolele, mispärast ühinemisõiguslikud isikud selle tähtaja algusest võivad teadmatusse jääda, seepärast leiab Isačenko, et oleks õige lubada apellatsi-

oonikaebustega ühinemist kuni kohtuistungi päevani.'/

Osaliselt samal seisukohal on ka Annenkov, kes leiab, et ainult siis, kui edasikaebaja protsessikaaslastele on apellatsioonikaebuse ärakirjade vastaspoolele kätteandmisest teatatud, ja kui see teade on antud enne nimetatud tähtaaja lõppu, tuleks ühinemise tähtaega arvutada vastaspoolele ärakirjade kätteandmisest alates, muudel juhtudel tuleks aga lubada apellatsioonikaebusega ühinemist kuni kohtuliku asjaarutamise päevani.''/ Vene Senat on aga selles küsimuses asunud seisukohale, et ühinemise palvet esitamise tähtajaks on üks kuu, kusjuures seda tuleb arvutada vastaspoole poolt ärakirjade kättesaamise ajast alates.'''/ Ka meie kohtupraktises on apellatsioonikaebusega ühinemine võimalik

'/V.L.Isačenko, 'Gražd.process' IV, ljk.410,411

''/K.Annenkov, 'Opõt komment.k ustavu gražd.sudo-proizvodstva' IV, lhk.315

'''/Vene Sen.TKD ots.1874/845.

Kohtukojale esitatava palve korral ühe kuu jooksul ja ringkonnakohtu teisele astmele esitatava palve korral kuni asja arutamiseks määratud päevani.

Ühinemisepalvete esitamise kord ja selle palve kohta maksvad nõuded on sarnased vastuapellatsioonikaebuse esitamise korrale ja selle kohta püstitatud nõuetele. Erinevalt vastuapellatsioonist ei tule aga ühinemisepalvet pidada kohtulõivuga maksustatavaks, kuna nimetatud palvega saab ainult seda paluda, mida on juba palutud apellatsioonikaebuses, millega ühine-takse, ja mille pealt on juba kohtulõiv tasutud. Kui aga pidada lubatavaks ühinemisepalves ka selliste kohtuotsuste osade muutmise palvet, milliste muutmist ei ole apellatsioonikaebuses palutud, siis oleks muidugi õigem lugeda ka ühinemisepalve kohtulõivuga maksustatavaks.

LÕPPKOKKUVÕTE.

Apellatsioonikaebust reguleerivad normid, olles osa Tsiviilkohtupidamise Seadusest, on oma tervikus ex-Vene pärandus, milles Eesti seadusandlus on teinud ainult osalisi muudatusi, muutes üksikuid paragrahve, millised oma esialgsel kujul muutunud olukorras osutusid ebakohasteks.

Kui apellatsioonikaebust käsitavad normid ühest küljest sisaldavad puudusi, ^{mis} on tingitud olukordade erinevusest ja seaduse vananemisest elu arenemisel, ja millised puudused seaduse uuendamise vajadust põhjustavad, siis teisest küljest on nende normide vooruseks see asjaolu, et need normid, olles osa seadusest, mis oli oma aja parimaks kohtupidamise seaduseks oma selguse, täpsuse ja kindlasse süsteemi asetatud

põhimõtete poolest, on leidnud põhjalikku käsitamist pikaajalises kohtupraktikas, vastavalt tegelikus elus esilekerkinud küsimustele, ning nüüd on nende normide mõtte selgitamisel juristide kasutada peale Eesti kohtute praktika veel ex-Vene Valitseva Senati Tsiviil-Kassatsioon Departemangu seisukohad, milledele ka meie Riigikohus seaduste tõlgitsemisel tihti on tuginenud, kui ka ex-Vene väljapaistvate juristide tööd. Seepärast esineb siin selgitamata küsimusi, mis seadusest erinevalt arusaamist põhjustaks, hoopis vähem, kui see oleks mõeldav ka parimagi uue seaduse puhul.

Kuna juba TKS-i Eestis kehtima panemisel oli selge vajadus selle seadustiku uuendamiseks, siis asutigi uue TKS-i eelnõu koostamisele, võttes aluseks kehtivat seadust, kuid arvestades sealjuures ka meie olusid, uuemaid teaduse seisukohti, Lääne-Euroopa uusimat seaduseandlust ja ex-Vene 1900.a. TKS-i projekti.

Nüüd aga, revolutsiooniga meie ühiskondlikus korras ja selle tõttu üleminekuga uuele riiklikule korrale ja põhiseadusele, tekkib tarvidus tsiviilkohtupidamise seaduse uuendamiseks juba uutel alustel.

„„„„„„„„„„